

માનનીય અધ્યક્ષ શ્રી,

- **પોર્ટ અને ટ્રાન્સપોર્ટ ડીપાર્ટમેન્ટના પોર્ટ પ્રભાગનું વર્ષ 2024-25 નું રૂ. 92.13 કરોડનું બજેટ આ ગૃહ સમક્ષ ચર્ચા માટે રજૂ કરવામાં આવેલ છે.** ત્યારે ચર્ચામાં ભાગ લેનાર તમામ ધારાસભ્યશ્રીઓનો આભાર વ્યક્ત કરું છું અને તેઓએ રજૂ કરેલ મુદ્દાઓની નોંધ લઉં છું.
- પાછલા બે દાયકામાં દરિયાઈ માર્ગે માલ સમાન ટ્રાન્સપોર્ટનો રાષ્ટ્રીય સંકલિત **વૃદ્ધિ વિકાસ દર સવા છ ટકા જેટલો રહેલ છે.** આ દરમિયાન **ગુજરાતના પોર્ટ થકી** માલ સામાનના ટ્રાન્સપોર્ટનો સંકલિત **વૃદ્ધિ વિકાસ દર પોણા નવ ટકા રહેલ છે.**
- ગુજરાત સાચા અર્થમાં દેશના વિકાસનું અને વિકાસ માટે આવશ્યક માલ ટ્રાન્સપોર્ટ વ્યવસ્થા તંત્રનું ગ્રોથ એન્જિન છે.

પોર્ટ ક્ષેત્રે ગુજરાતની સિદ્ધિઓ અને દેશના તેમજ રાજ્યના વિકાસમાં ફાળો:

- ભારતના પોર્ટ ક્ષેત્રમાં ગુજરાતની વાત કરીએ તો દેશને ઉપલબ્ધ થયેલ દરિયાકિનારાનો આશરે 21% જેટલો દરિયાકાંઠો ગુજરાતને ઉપલબ્ધ થયેલ છે.
- ગુજરાતના નોન મેજર પોર્ટ પરથી વર્ષ 2022-23માં 13,800 જેટલા જહાજોની અવર-જવર થયેલ હતી. જે વર્ષ 2001-02ની તુલનામાં 2.76 ગણો વધારો થયો છે.
- સમગ્ર દેશના નોન મેજર પોર્ટ દ્વારા ટ્રાન્સપોર્ટ કરવામાં આવતા કુલ કાર્ગોનો આશરે 64% જેટલો ગુજરાતના નોન મેજર પોર્ટ દ્વારા થાય છે.
- 2022-23 માં રાષ્ટ્રીય સ્તરે પોર્ટ થકી માલની હેર ફેર આશરે 1,433 મિલિયન મેટ્રિક ટન થયેલ જ્યારે ગુજરાતના નોન મેજર પોર્ટ દ્વારા 416.36 મિલિયન મેટ્રિક ટન માલનું ટ્રાન્સપોર્ટ કરવામાં આવેલ, જે કુલ રાષ્ટ્રીય ટ્રાન્સપોર્ટનો અંદાજ 29% છે.
- ગુજરાતના પોર્ટ પરથી આશરે 105 કરતા વધારે દેશોમાંથી 60 કરતા વધારે કોમોડીટીનું એક્સપોર્ટ થાય છે.
- વર્ષ 2000-01 માં ગુજરાતમાં પોર્ટથી રૂ.190.85 કરોડની આવક હતી. જેમાં વર્ષ 2022-23 સુધીમાં 13 ગણો વધારો થઈને રૂ.2488 કરોડ થયેલ છે.

ગુજરાતની પોર્ટ નિતી અને પોર્ટના વિકાસ થકી દેશના અન્ય ભાગોને દરિયાઈ વ્યાપારની સુવિધા:

- ગુજરાત દેશના **ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનમાં 20 ટકાનો ફાળો** ધરાવે છે
- આ ઔદ્યોગિક વિકાસ ફળીભૂત કરવા માટે રાજ્ય સરકારની પોર્ટ નીતિનો મોટો ફાળો છે. જેના થકી, રાજ્યના દરિયાકાંઠે થતા માલ ટ્રાન્સપોર્ટમાં **164 મિલિયન મેટ્રીક ટન એટલે કે 39 ટકા કેપ્ટીવ કાર્ગો છે.**
- દેશની **કુદરતી ગેસની જરૂરીયાતના 50 ટકાની LNG અને LPG ની સપ્લાય** ગુજરાતના પોર્ટ પર થતાં ઈમ્પોર્ટ દ્વારા થાય છે.
- દેશની **પેટ્રોલીયમ પેદાશની જરૂરીયાતોના 45 ટકા સપ્લાય** ગુજરાતના પોર્ટ મારફત થાય છે
- દેશના **કુલ કન્ટેનર હેન્ડલિંગના 39 ટકા હેન્ડલિંગ** ગુજરાતના પોર્ટ મારફત થાય છે

વર્તમાન પ્રયાસો તેમજ ભવિષ્યના આયોજનો:

- ગીર સોમનાથ જિલ્લાના છારા ખાતે **રૂ. 4293 કરોડનાં** ખાનગી મૂડીરોકાણથી એલ.એન.જી. ટર્મિનલ આ વર્ષમાં કાર્યાન્વિત થનાર છે.
- તેમજ ભાવનગર પોર્ટના ઉત્તર ભાગમાં બ્રાઉનફિલ્ડ પોર્ટ (CNG ટર્મિનલ અને અન્ય ટર્મિનલો) વિકસાવવા માટે અંદાજિત **રૂ. 4024 કરોડનાં** રોકાણના આયોજન માટે કન્સેશન એગ્રીમેન્ટને મંજૂર કરવામાં આવેલ છે.
- **દહેજ ખાતે** પોર્ટની સુવિધાઓનાં વિસ્તૃતિકરણનાં ભાગરૂપે પેટ્રોનેટ એલ.એન.જી. દ્વારા **રૂ. 1700 કરોડનાં ખાનગી મૂડીરોકાણથી ત્રીજી જેટીના વિકાસ માટેની દરખાસ્તને સૈધાંતિક મંજૂરી આપવામાં આવેલ છે.**
- દહેજ ખાતે આવેલ ગુજરાત કેમિકલ પોર્ટ લીમીટેડ (GCPL) દ્વારા અંદાજિત **રૂ. 3322 કરોડના ખર્ચે બીજી જેટી** વિકસાવવા માટેનું બાંધકામ પ્રગતિ હેઠળ છે.
- હજીરા ખાતે ફેઝ-2 અને આઉટર હાર્બરના વિકાસ માટે અંદાજિત **રૂ. 5900 કરોડના** બાંધકામને મંજૂરી આપવામાં આવેલ છે.

મત્સ્યોદ્યોગ પ્રવૃત્તિઓને વેગ:

- રાજ્યમાં **2.18 લાખ સકીય માછીમારો દ્વારા 36593 મત્સ્યબોટો** કાર્યરત છે. હાલમાં રાજ્યમાં **8.97 લાખ મેટ્રીક ટન મત્સ્ય ઉત્પાદન થાય છે** જે પૈકી **2.84 લાખ મેટ્રીક ટન એક્સપોર્ટ** થાય છે, જેના થકી **૩.5865 કરોડનું વિદેશી હુંડીયામણ** મળે છે.
- રાજ્ય સરકાર દ્વારા દરીયાકાંઠે નાના માછીમારોને સુવિધાઓ મળી રહે તે હેતુસર માઢવાડ, સુત્રાપાડા, વેરાવળ અને નવાબંદર ખાતે લગભગ **૩.970 કરોડના ખર્ચે મત્સ્યપોર્ટ વિકસાવવામાં આવી રહેલ છે.**

કોસ્ટગાર્ડ જેટીઓ મારફતે રાષ્ટ્રીય સુરક્ષામાં યોગદાન:

- પોરબંદર, ઓખા, અને મુન્દ્રા ખાતે કોસ્ટગાર્ડ જેટીઓના બાંધકામો **૩.431 કરોડના ખર્ચે હાથ ધરવાનું આયોજન છે.** જે પૈકી પોરબંદર ખાતે જેટીનું કામ શરૂ કરેલ છે. જ્યારે ઓખા અને મુન્દ્રાના કામો માટે એજન્સી નક્કી કરવામાં આવેલ છે.
- આમ, રાજ્યમાં પોર્ટના વિકાસની સાથોસાથ દરિયાઈ સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવા માટે પણ રાજ્ય સરકાર કટીબદ્ધ છે.

સીરામીક જેવા ઉદ્યોગને સપોર્ટ તેમજ કોસ્ટલ અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાર્ગો માટે તૈયારી:

- મોરબીના સીરામીક ઉદ્યોગમાં આશરે **12 લાખ કન્ટેનર** જેટલા ઉત્પાદન સામે **4 લાખ કન્ટેનર્સ એક્સપોર્ટ** કરવામાં આવે છે.
- આ કન્ટેનરો રોડ માર્ગે મુન્દ્રા અને કંડલા પોર્ટ મોકલવાની જગ્યાએ મોરબી જીલ્લાના નવલખી પોર્ટથી એક્સપોર્ટ થાય તો ટ્રાન્સપોર્ટ માટેનું અંતર આશરે **150 કિ.મી. ઘટે તેમજ ટ્રાન્સપોર્ટ ખર્ચમાં બચત થાય અને પર્યાવરણને ફાયદો થાય તે હેતુથી નવલખી પોર્ટને 206 કરોડના ખર્ચે અપગ્રેડ કરવામાં આવી રહેલ છે.**
- નવલખી ખાતે નવી જેટીનું બાંધકામ અને આનુષાંગિક સુવિધાઓના વિકાસથી પોર્ટની કાર્ગો ટ્રાન્સપોર્ટની હયાત **8 મિલિયન મેટ્રીક ટનની ક્ષમતા 20 મીલીયન મેટ્રીક ટન** થશે.

પોર્ટ સિટી

- ગીફ્ટ સીટી, સુરતની ડ્રીમ સીટી અને ઘોલેરા સ્માર્ટ સીટી જેવી કન્સેપ્ટ સીટી ઇકો સીસ્ટમની જેમ જ પોર્ટ-ઔદ્યોગીકરણ-શહેરી વિકાસની સંયુક્ત પરિકલ્પના હેઠળ રાજ્યના દરિયાકાંઠે ગ્રીનફીલ્ડ પોર્ટ સિટી વિકસાવવા આયોજન છે.
- પોર્ટ સિટીમાં વૈશ્વીક કક્ષાનું, 250 થી 500 મીલીયન મેટ્રીક ટન કાર્ગો ટ્રાન્સપોર્ટની ક્ષમતાનું મલ્ટીકાર્ગો પોર્ટ વિકસાવવામાં આવશે.
- સાથે શહેર-ઉદ્યોગ માટે 200 થી 500 ચો.કી.મી. ના જમીન અને માળખાકીય સુવિધાઓના સંકલીત વિકાસનું આયોજન કરવામાં આવશે.

પોર્ટ ઇકો સિસ્ટીમ

- ગુજરાતમાં પોર્ટ ઇકો સિસ્ટમ ડેવેલોપમેન્ટ માટે જરૂરી પરિબલો ઉપલબ્ધ છે. જેવા કે,
 - Stable government
 - Investment friendly state
 - Logistics parks
 - Sustainable Infrastructure
 - Better education
 - Vibrant policies
 - Rail, road and pipeline connectivity
 - Manufacturing hub
 - Quality of living
 - Safe state

ગ્રીનફિલ્ડ પોર્ટના વિકાસ માટે નવા સ્થળોની પસંદગી

- વર્ષ 2047 સુધીમાં રાજ્યના પોર્ટની ક્ષમતા વધારીને 2000 મીલીયન મેટ્રિક ટન પ્રતિ વર્ષ કરવાનું વિઝન છે.
- આ લક્ષ્યાંકને પરિપૂર્ણ કરવાના ભાગરૂપે રાજ્યના દરિયાકાંઠા પર નવા 10 સ્થળોએ ગ્રીનફિલ્ડ પોર્ટ વિકસાવવા સ્થળની પસંદગીની કામગીરી હાથ ધરવામાં આવનાર છે.

પોર્ટને રોડ અને રેલ જોડાણો તેમજ આનુષંગિક આંતર્મળખાકીય સુવિધાઓ :

- **PM ગતિ શક્તિ માસ્ટર પ્લાન અંતર્ગત ઇંટીગ્રેટેડ પાર્ટ તરીકે ગુજરાતના પોર્ટને મલ્ટી મોડેલ કનેક્ટીવીટી પુરી પાડવા વિવિધ પ્રોજેક્ટ્સ હાથ ધરવામાં આવી રહેલ છે.**
- છેલ્લા બે દાયકામાં દહેજ, પીપાવાવ, બેડી અને મુન્દ્રા પોર્ટને જોડતી **આશરે 400 કિ.મી રેલ લાઈન સ્થાપવામાં આવેલ છે.**
- પીપાવાવ પોર્ટ માટે દેશની પ્રથમ ડબલ સ્ટેક માલ ટ્રાન્સપોર્ટ રેલ્વે લાઈન સ્થાપેલ છે.
- રેલ માર્ગે માલ સામાન ટ્રાન્સપોર્ટ માટે ભારત સરકાર દ્વારા **દિલ્હી અને મુંબઈ વચ્ચે નિર્માણાધીન ડેડીકેટેડ ફ્રેઈટ કોરીડોર (DFC) ની 38% એટલે કે 538 કીલોમીટરની રેલવે લાઈન રાજ્યમાંથી પસાર થઈ રહેલ છે.**
- નવલખી ખાતે વઘતાં ટ્રાફીકની માંગને પહોંચી વળવા નવલખી **પોર્ટના 23 કિ.મી.ના એપ્રોચ રોડને ફોર-લેન નેશનલ હાઈવે તરીકે વિકસાવવાની મંજૂરી** આપવામાં આવેલ છે.
- અલંગને ત્રાપજ મુકામે નેશનલ હાઈવે 84-ઈ થી જોડતો 9 કિ.મી. નો ટુ-લેન રોડ ઉપલબ્ધ છે, જેને નેશનલ હાઈવે ઓથોરીટી દ્વારા આશરે રૂ. 70 કરોડના ખર્ચે ફોર-લેન બનાવવાની કામગીરી હાથ ધરવામાં આવેલ છે.

શીપ રીસાયકલીંગ

- શીપ રીસાયકલીંગથી ઉપલબ્ધ થતાં 2 મીલીયન ટન સ્ટીલ સામાન્ય સ્ટીલ પ્લાંટની તુલનામાં **કાર્બન ફૂટ પ્રીન્ટમાં આશરે 90% ના ઘટાડા સાથે આશરે રૂ. 900 કરોડની બચત કરે છે.**
- વર્ષ 1982-83 થી **હાલ સુધી 8712 જહાજનું રીસાયકલીંગ કરી 69.10 મીલીયન મેટ્રીક ટન સ્ટીલના ઉત્પાદન થકી અંદાજે 450 મીલીયન ટન જેટલો કાર્બન ફૂટ પ્રીન્ટમાં ઘટાડો થયેલ છે.**
- **વૈશ્વિક શીપ રીસાયકલીંગમાં ભારતનો હિસ્સો 32% છે. જ્યારે અલંગ શીપ યાર્ડનો દેશના શીપ રીસાયકલીંગમાં 98% હિસ્સો છે.**
- અલંગની **હાલની ક્ષમતા 4.5 મીલીયન મેટ્રીક ટન પ્રતિ વર્ષની છે તેમજ આશરે 15 હજાર ડાયરેક્ટ અને 1.5 લાખ જેટલી ઈન-ડાયરેક્ટ રોજગારીની તકો ઉપલબ્ધ કરે છે.**
- અલંગ શીપ રીસાયકલીંગનો **99.95% જેટલો ભાગ 60થી વધુ રી-રોલીંગ મીલ, 80થી વધુ ઈન્ડક્શન ફર્નેશ, તેમજ 200 જેટલી દુકાનો મારફત પુનઃ ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.**
- જ્યારે **0.05% જેટલા કચરાનો નિકાલ પ્રદુષણ નિયંત્રણ બોર્ડની ગાઈડલાઈન મુજબ કરવામાં આવે છે.**

- અલંગ ખાતે ઈન્ટરનેશનલ સ્ટાન્ડર્ડ મુજબ શીપ રીસાયકલીંગ કરવામાં આવે છે.
- વર્ષ 2028–2030 સુધીમાં વૈશ્વિક શીપ રીસાયકલીંગ આશરે બમણું અને 2033 સુધીમાં લગભગ ચાર ગણું થવાની સંભાવના છે.
- ગુજરાત મેરીટાઇમ બોર્ડ દ્વારા અલંગ સોસિયા શીપ રીસાયકલીંગ ચાર્ડની ક્ષમતા બમણી કરવા માટે માસ્ટર પ્લાનિંગની કામગીરી હાથ ધરવામાં આવેલ છે.

કન્ટેનર મેન્યુફેક્ચરિંગ ફેસીલીટી

- માનનીય વડાપ્રધાનશ્રીના દેશને સતત વિકાસના પંથે આગળ ઘપાવવાના વિઝન માટે તેમજ આત્મનિર્ભર ભારત, મેક ઈન ઈન્ડિયા અને વોકલ ફોર લોકલના સુત્રને ચરિતાર્થ કરતી ભાવનગરની કન્ટેનર મેન્યુફેક્ચરિંગ ફેસીલીટી, દેશ નહિ દુનિયાના કન્ટેનરની માંગને પુરી કરે છે.

પોર્ટ ખાતે અને દરિયા કિનારે આપત્તિ વ્યવસ્થાપન:

- પોર્ટને કુદરતી તથા માનવ સર્જીત આપત્તિઓ સામે સુસજ્જ બનાવવા ગુજરાત મેરીટાઇમ બોર્ડ દ્વારા નેશનલ ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરીટી (NDMA) ની માર્ગદર્શિકા 2019 મુજબ ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ પ્લાન તૈયાર કરવામાં આવેલ છે.
- ગુજરાત મેરીટાઇમ બોર્ડ આપત્તિ સમયે વિવિધ એજન્સીઓ જેવી કે, ભારતીય તટ રક્ષક, મરીન પોલીસ, સ્થાનિક એડમિનિસ્ટ્રેશન વગેરે સાથે સંકલન સાધી કામગીરીઓ કરે છે.

ગુજરાત મેરીટાઇમ યુનિવર્સિટી:

- ગુજરાત સરકાર દ્વારા ગુજરાત મેરીટાઇમ યુનિવર્સિટીની સ્થાપના 2019માં કરવામાં આવેલ.
- જેમાં એલ.એલ.એમ. ઈન મેરીટાઇમ લૉ / ઈન્ટરનેશનલ ટ્રેડ લૉ, એમ.બી.એ. ઈન શીપીંગ એન્ડ લોજિસ્ટીક્સ, એકિઝક્યુટીવ ડિપ્લોમા ઉપરાંત, વિવિધ પી.એચ.ડી પ્રોગ્રામ્સ કાર્યરત છે.
- મેરીટાઇમ યુનિવર્સિટી દ્વારા નેધરલેન્ડ સ્થિત વિશ્વ વિખ્યાત ઇરાસ્મસ યુનિવર્સિટી, STC ઈન્ટરનેશનલ તેમજ કોપનહેગન બિઝનેસ સ્કુલ, ડેનમાર્ક સાથે MoU કરવામાં આવેલ છે.

ગુજરાત ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઇમ આબિટ્રેશન સેન્ટર (GIMAC)

- ગુજરાત ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઇમ આબિટ્રેશન સેન્ટર (GIMAC) (વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ કેન્દ્ર) ની સ્થાપના ગિફ્ટસીટી ગાંધીનગર ખાતે કરવામાં આવેલ છે.
- જે ભારતમાં સ્થાપિત 35 આબિટ્રેશન સેન્ટર પૈકી દરિયાઈ વેપાર ક્ષેત્ર માટેનું સૌપ્રથમ સમર્પિત વૈકલ્પિક દરિયાઈ વિવાદ નિવારણ સેન્ટર છે.

ગુજરાત મેરીટાઇમ ક્લસ્ટર (GMC):

- **ગુજરાત મેરીટાઇમ બોર્ડ દ્વારા ગિફ્ટ સીટી ખાતે ગુજરાત મેરીટાઇમ ક્લસ્ટરનો રોડમેપ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે.**
- જેના થકી ગુજરાતમાં મેરીટાઇમ ઉદ્યોગના વિકાસમાં વિશિષ્ટ માળખાકીય સુવિધાનું નિર્માણ કરી શકાય સાથે કોમર્શિયલ સોફ્ટ સર્વિસીઝ પણ પ્રદાન કરી શકાય.

રો-પેક્સ ફેરી સર્વિસ:

- રાજ્યમાં ઘોઘા હજીરા ફેરી સર્વિસ ચાલુ કરવામાં આવેલ છે. **રોડ માર્ગે ઘોઘા-હજીરા વચ્ચેની મુસાફરી માટે આશરે 12 કલાક જેટલો સમય લાગે છે. જ્યારે ફેરી સર્વિસ દ્વારા 5 કલાકમાં મુસાફરી શક્ય બનેલ છે.** આથી મુસાફરીનો સમયગાળો 7 કલાક જેટલો ઘટાડો શક્ય બનેલ છે.
- **જાન્યુઆરી-2024 સુધીમાં લગભગ 7.76 લાખ મુસાફરો અને 2.63 લાખ વાહનોએ મુસાફરી કરેલ છે.**
- રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કરતાં **રો-રો ટ્રાન્સપોર્ટમાં આશરે 65% જેટલો કાર્બન ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો થયેલ છે.**
- મૂળ ઢ્હારકા ખાતે ટર્મીનલનું બાંધકામ પ્રગતીમાં છે અને રાજ્યમાં અન્ય સ્થળોએ ટર્મીનલ વિકસાવવા તથા હયાત ટર્મીનલના અસરકારક ઉપયોગ માટે અભ્યાસ હાથ ધરવામાં આવેલ છે.

ગુજરાત મેરીટાઇમ બોર્ડ વિઝન 2047:

- ભારત સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ **મેરીટાઇમ અમૃતકાળ વિઝન 2047 ને આગળ ધપાવવા**, તેની હાર્મનીમાં **"એમ્બ્રસિંગ અમૃતકાળ" ના નામે ગુજરાતનું મેરીટાઇમ વિઝન 2047નું અનાવરણ વાયબ્રન્ટ ગુજરાત સમિટ 2024** દરમિયાન કરવામાં આવેલું.
- ગુજરાતનું મેરીટાઇમ વિઝન 2047, વૈશ્વિક આર્થિક પરિવર્તનોના પરીપેક્ષમાં ગુજરાતના દરીયાકાંઠાના વિકાસની સંભાવનાઓને વ્યાખ્યાયીત કરે છે.
- **આ દૂરંદેશી યોજનાથી વિકસિત ભારત – 2047 અને વિકસિત ગુજરાત – 2047 ની સંકલ્પના પરિપૂર્ણ થશે.**

બજેટને સમર્થન આપવા માટે ગૃહને અપીલ :

- આમ, રાજ્ય સરકારે પોર્ટના ડેવલપમેન્ટ માટે હરણફાળ ભરેલ છે અને વિકાસના શીખરો સર કરેલ છે.
- દેશ જ્યારે અમૃતકાળના વર્ષોમાં પ્રવેશી રહ્યો છે ત્યારે રાજ્ય આગામી વર્ષોમાં પણ વિવિધ આયામી પોર્ટના વિકાસ માટે કટીબદ્ધતા સાથે આયોજનો હાથ ધરેલ છે.
- લાખો લોકોને રોજગારી પૂરી પાડતાં અને રાજ્યના આર્થિક અને વાણિજ્યિક ક્ષેત્રને ખૂબ મોટો સપોર્ટ પુરૂ પાડતાં પોર્ટ ક્ષેત્ર માટે ગૃહમાં રજુ થયેલ **તમામ કાપ દરખસ્તો પરત ખેંચવા તેમજ આ ગૃહ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલ માંગણી ક્રમાંક – 75ને સર્વાનુમતે મંજૂર કરવામાં આવે તેની નમ્ર વિનંતી છે.**

અંતમાં, શ્રદ્ધઘૈય ભારત રત્ન અટલજીની પંકિતનું સ્મરણ કરવા ઈચ્છુ છું.

कर्तव्य के पुनीत पथ को, हमने स्वेद से सींचा है,
कभी-कभी अपने अश्रु और - प्राणों का अर्घ्य भी दिया है।
किंतु, अपनी ध्येय - यात्रा में - हम कभी रुके नहीं हैं।
किसी चुनौती के सम्मुख कभी झुके नहीं हैं।